

Průběžné hodnocení za 1. pololetí 2024

MANAŽERSKÉ SHRNUÍ

Průběžné hodnocení k 30. 6. 2024 je výstupem projektu *Hodnocení Programu rozvoje venkova na období 2014–2020* (PRV 2014–2020). Zpráva shrnuje finanční a věcný pokrok realizace PRV k 30. 6. 2024 a vyhodnocuje jej v rámci odpovědí na společné evaluační otázky 1–21 s výjimkou otázek zaměřených na synergie a komplementarity, které nejsou součástí průběžného vyhodnocování v rámci pololetních zpráv a budou znovu vyhodnoceny až v rámci rozšířeného hodnocení.

Celkový přístup k hodnocení

Průběžné podzimní hodnocení 2024 je založeno na kombinaci kvantitativních a kvalitativních evaluačních metod, které byly využity pro přípravu odpovědí na jednotlivé evaluační otázky. Zvolené metody vychází z vodítek EK pro hodnocení PRV, především z *Pokynů k vyhodnocení otázek 1–21 pro Střednědobé hodnocení 2017*¹.

Kontext hodnocení

K 30. 6. 2024 bylo v PRV vypsáno celkem 17 kol výzev. V první polovině roku 2024 nové kolo příjmu žádostí (operace 1.1.1 a 1.2.1) a probíhal také příjem pro opatření M19 Podpora místního rozvoje na základě iniciativy LEADER, opatření M20 Technická pomoc a operace 4.3.1. V rámci 12. modifikace došlo k úpravě celkové alokace PRV na 4 742 mil. EUR.

Finanční pokrok realizace

Celkové čerpání PRV k 30. 6. 2024 činí 4 531 188 658 EUR²³, což představuje 95,5 % celkové alokace na PRV. Oproti 31. 12. 2023 došlo k růstu proplacených prostředků o 3,3 procentní body.

V rámci environmentálních (plošných) opatření⁴ bylo k 30. 6. 2024 celkem proplaceno 3 055 643 387 EUR, což činí 99,6 % alokace na tato opatření. Nejvyššího pokroku u plošných opatření dosahují čerpání v opatřeních M11 až M14, kde je vyčerpáno 100 % alokace.

V absolutní hodnotě se na čerpání environmentálních opatření podílí nejvíce opatření M10 a M13, na jejichž závazky bylo proplaceno cca 1 154 mil. EUR, resp. 1 151 mil. EUR.

¹Assessment of RDP results: How to prepare for reporting on evaluation in 2017 an Annex 11 – Fiches for answering common evaluation questions for RDP 2014 – 2020; European Commission (2016)

² Pro přepočet byl po konzultaci se zadavatelem použit kurz ECB k 1. 7. 2024 ve výši 25,048 CZK/EUR, způsob přepočtu pro jednotlivé fáze čerpání je vysvětlen v kapitole 2.2

³ Včetně proplacených starých závazků ve výši 21 123 268 EUR (předčasné ukončení zemědělské činnosti)

⁴ Do environmentálních (plošných) operací jsou zahrnuty opatření M10, M11, M12, M13, M14, M15 a operace 8.1.1.

U projektových opatření⁵ bylo od počátku programového období do 30. 6. 2024 proplaceno 1 454 422 003 EUR (z toho 12 731 826 EUR za projekty z PRV 2007 až 2013). Tato částka zahrnuje i splátky dotace v operaci 6.1.1. Zahájení činnosti mladých zemědělců.

Celkové čerpání v projektových operacích k 30. 6. 2024 představuje 88,0 % alokace na projektové operace (nárůst oproti konci roku 2023 o 7,0 procentního bodu). Nejvyšší míry čerpání u projektových opatření představují investiční operace 16.2.1. Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií v zemědělské prvovýrobě (100,0 %), 16.2.2 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií při zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh (98,0 %) a 16.3.1. Sdílení zařízení a zdrojů (99,8 %).

Věcný pokrok

Věcný pokrok realizace jednotlivých operací je popsán ve zprávě v kapitole 3.3 v rámci jednotlivých opatření, které vstupují do hodnocení a do odpovědí na jednotlivé evaluační otázky.

Obdobně jako v minulém hodnoceném období (k 31. 12. 2023), nejvyšší věcný pokrok u projektových operací dosahují operace 4.1.1 Investice do zemědělských podniků, 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců a opatření M16. U výše zmíněných operací / opatření byla zaznamenána i nejvyšší míra čerpání dotace vůči dané alokaci.

Podprůměrný implementační pokrok k 30. 6. 2024 vykazují i nadále počty účastníků na vzdělávacích akcích (1.1.1)⁶, zejména pak v rámci PO 2C, 4Z, 5L a 5L. Téměř úplný implementační pokrok je patrný v rámci opatření M16. Implementace projektů opatření M19 je již na vysoce nadprůměrné úrovni.

Celkové výměry závazků opatření M10, resp. analogických opatření Strategického plánu SZP se v porovnání s rokem 2023 velmi mírně zvýšily (v řádu setin %). Významný pokles byl znovu zaznamenán u závazků zaměřených na zatravňování orné půdy, u kterých došlo k meziročnímu poklesu výměry o 9 %, absolutně 777 ha. Důvodem je především skutečnost, že závazky z uzavřené v rámci PRV, které byly ke konci roku 2023 ukončeny, jsou nahrazovány novými závazky uzavřeným v SP SZP ve výrazně menší míře, než tomu je u ostatních titulů AEKO.

Pokračuje také pokles závazků Integrované produkce ovoce, což souvisí s celkovým poklesem výměry sadů v ČR. Naopak výrazně vyšší je meziročně výměra závazků AEKO zaměřených na integrovanou produkci zeleniny a jahodníku

V případě výměry závazků ekologického zemědělství (opatření M11) byl také zaznamenán mírný nárůst, způsobený především vyššími výměrami závazků na trvalých travních porostech a ve vinicích.

Naopak závazky na orné půdě mírně klesly a stejně tak již několikátý rok v řadě poklesly závazky v sadech. Dynamika tohoto poklesu je sice ve srovnání s předchozími lety pomalejší, přesto je ale

⁵ Do projektových operací jsou zahrnuty projekty v opatřeních M01, M04, M06, M08 (vyjma operace 8.1.1), M16, M19 a M20.

⁶ Situace v letech 2020 a 2021 byla značně ovlivněna omezením možností konání akcí s ohledem na opatření spojená s COVID-19.

aktuálně pod závazkem EZ nejmenší výměra sadů od roku 2017. Obě opatření dosahují cílových hodnot ploch pod závazkem, které naplňují z cca 107 %.

V případě opatření M15 byl po výrazném poklesu závazků z let 2021 a 2022, způsobeném nemožností vstupovat od roku 2021 do nových závazků (zatímco staré byly ukončovány), zaznamenán opět výrazný nárůst závazkovaných ploch po otevření nového programu v roce 2023. Mírný nárůst pokračuje i v roce 2024.

Vyhodnocení evaluačních otázek

Intenzita celkového příspěvku PRV k podpoře rozvoje znalostní základny, spolupráce a inovací, celoživotního vzdělávání a posílení vazeb na výzkum a vývoj se v průběhu první poloviny roku 2024 dále zvýšila zejména díky i úspěšné realizaci opatření M16 Spolupráce.

Informační a vzdělávací akce podpořené programem navštívilo již přibližně 20 % pracovníků sektoru. Celkový počet účastníků vzdělávacích akcí, s výjimkou PO 2A, 2B a 3A, zůstává pouze průměrný (52,2 % u všech realizovaných akcí).

Vzhledem k průběhu implementace PRV v operaci 4.1.1 Investice do zemědělských podniků lze konstatovat, že PRV přispívá k modernizaci podpořených zemědělských podniků v očekávané míře. Z vyhodnocení nárůstu HPH a výkonu u podpořených zemědělských podniků lze konstatovat, že byl zaznamenán pozitivní vývoj, resp. efekt u podpořených subjektů.

Z probíhající implementace PRV je patrné, že tento program přispívá ke vstupu mladých zemědělců do odvětví zemědělství. Bylo podpořeno 1 236 mladých zemědělců v rámci operace 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců, což představuje 4,71 % všech zemědělských podniků v ČR.

Proplacené projekty, které v rámci operace 4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů realizovaly potravinářské podniky (447 jedinečných žadatelů), představují 6,24 % všech potravinářských podniků v ČR, což znamená překročení cílové hodnoty podílu počtu podpořených podniků z PRV vůči všem potravinářským podnikům, která činí 4,4 %.

Intervence PRV tak přispěly ke zlepšení konkurenceschopnosti potravinářských podniků ve vyšší než zamýšlené míře. Z tohoto pohledu lze hodnotit příspěvek PRV na investice do přidávání hodnoty při zpracování zemědělských výrobků za přínosný.

Pokrok v realizaci intervencí, které by měly přispět ke zvýšení ekonomické výkonnosti subjektů podnikajících v lesním hospodářství, je zřejmý, a to díky převážně uspokojivé dynamice v obou operacích.

Počet podpořených podniků v rámci diverzifikace podnikání je dostatečný a vzhledem k počtu registrovaných a závazkovaných projektů lze předpokládat, že PRV přispěje k diverzifikaci činností v zemědělství v zamýšlené míře.

Intervence PRV přispěly k produkci energie OZE v ročním objemu 1 195 Toe. Uvedené množství představuje pouze 0,09 % z produkce biomasy v ČR určené k využití mimo domácnosti. Z výše uvedeného vyplývá, že příspěvek PRV k využívání energie z OZE je v rámci produkce energie z biomasy v ČR velmi nízký.

Dlouhodobý monitoring výsledků opatření M14 na základě kvalitativního vyhodnocení přínosů ze strany příjemců prokazuje, že opatření nadále podporuje zvyšování kvality životních podmínek zvířat. Poskytnutá podpora se projevuje kupříkladu nižším znečištěním zvířat, snížením projevů agresivního chování, lepším zdravotním stavem zvířat nebo snížením obtížnosti porodů a v konečném důsledku příjemci pozorují zvýšení užitkovosti zvířat, snížení míry brakace nebo pozitivní dopady na jakost mléka.

V prioritní oblasti *4A Obnova, zachování a zvýšení biologické rozmanitosti, zemědělství vysoké přírodní hodnoty a stavu evropské krajiny* bylo zpracováno prostorové vyjádření míry zájmu o jednotlivé managementy Agroenvironmentálně-klimatických opatření (M10) i ekologického zemědělství (M11) a byla zpracována komparace se stejnou analýzou zpracovanou v roce 2023. Již poněkolkáté zpráva upozorňuje na negativní trend výměry závazků těchto opatření v sadech. To ale souvisí především s rychlým poklesem celkové výměry sadů v ČR.

Naopak zpráva konstatovala, že u řady závazků AEKO, které jsou uzavírány v tzv. nadstavbových titulech podopatření Ošetřování travních porostů, byl zaznamenán obrat nebo stabilizace dříve negativních trendů, na které upozorňovaly předchozí zprávy. Zároveň byl ale v roce 2024 zaznamenán trend snižování způsobilých ploch pro tyto tituly zacílené na citlivé plochy ve vztahu k biodiverzitě. Úsilí by mělo být věnováno naopak zvyšování podílu způsobilé plochy těchto titulů, na kterých je závazek uzavřen – jejich potenciál ještě zdaleka nebyl vyčerpán.

Závěry a doporučení

V hlavních oblastech podpory PRV, především v opatřeních investičního charakteru, v opatření M04, odpovídá implementační pokrok současné fázi programu. Lze konstatovat, že realizace opatření podporující rozvoj a zvyšování konkurenceschopnosti zemědělských a lesnických podniků úspěšně pokračuje a výrazně přispívá ke zlepšování mikroekonomické situace i stability těchto podniků.

Na základě zjištění Podzimního průběžného hodnocení 2024 doporučujeme následující:

- Znovu podrobně posoudit reálnost naplnění stanovených hodnot v opatření M01 a přistoupit k realokaci prostředků.
- Dále podporovat vstup zemědělců do nadstavbových titulů AEKO zaměřených na podporu biodiverzity.

EXECUTIVE SUMMARY

The autumn term evaluation 2024 as of 30 June 2024 is the output of the ongoing evaluation of the Rural Development Program for the period of 2014-2020 (RDP 2014-2020). The report summarizes the financial and factual implementation of RDP as of 30 June 2024 and evaluates it in response to common evaluation questions 1-21 (except of Q19A and Q19B, which will be subject to a comprehensive evaluation in 2026).

Overall Approach to Evaluation

The autumn term evaluation 2024 is based on a combination of quantitative and qualitative evaluation methods that were used for the preparation of answers to specific evaluation questions. The selected methods are based on the EC Guidelines for RDP evaluation, especially on the Guidelines to evaluate questions 1-21 for Mid-term evaluation 2017⁷.

Context of Implementation

As of 30 June 2024, 17 rounds of the call were announced in the RDP, whereby new round of the call (operations 1.1.1 and 1.2.1) took place in the period under review. In addition, a receipt for measure M19 LEADER co-operation activities (community-led local development), measure M20 Technical Assistance and operation 4.3.1 was in 2024 underway. As part of the 12th modification, the total RDP allocation is newly 4.742 mil. EUR.

Financial Progress of Implementation

The total drawdown of the RDP as at 30 June 2024 amounts to EUR 4,531,188,658⁸⁹, which represents 95.5 % of the total allocation for the RDP.

Within the scope of the environmental measures, EUR 3,055,643,387 was reimbursed as of 30 July 2024, which is 99,6 % of the allocation for these measures. The greatest progress has been made in the measures M11 to M14 (100.0 %), while the lowest is M10 (99.0 %). In absolute figures, the greatest share of the total drawdown of environmental measures is attributed to measure M10 and M13 within which ca 1 154, resp. 1 151 mil. EUR has been reimbursed.

Since the beginning of the programme period, total public funding of EUR 1,454,422,003 (including EUR 12,731,826 for RDP 2007 – 2013 projects) were reimbursed in the project area of support (as of 30 July 2024). This amount also includes payments in Operation 6.1.1 Business start-up aid for young farmers. The total drawdown of the project operations as at 30 July 2024 represents 88.0 %

⁷Assessment of RDP results: How to prepare for reporting on evaluation in 2017 an Annex 11 – Fiches for answering common evaluation questions for RDP 2014 – 2020; European Commission (2016)

⁸The ECB exchange rate as at 1 July 2024 in the amount of CZK 25.048 / EUR was used for the conversion after consultation with the contracting authority, the method of conversion for individual drawing phases is explained in Chapter 2.2.

⁹Including paid old liabilities in the amount of EUR 21,123,268

of the allocation for project operations. The highest drawdown rates of the project measures represent operations 16.2.1 (100.0 %), 16.2.2 (98.0 %) and 16.3.1 (99.8 %).

Factual progress of implementation

The factual progress of the individual operations is described in the report in chapter 3.3 within the framework of the individual measures that enter into the evaluation and the answers to the evaluation questions.

As in the previous evaluation period (as at 31 December 2024), the highest factual progress is achieved by the operations 4.1.1 Support for investments in agricultural holdings, 6.1.1 Business start-up aid for young farmers and measure M16. The above-mentioned operations / measure also recorded the highest subsidy rate for the given allocation.

Below the average implementation progress as at 30 July 2024 is indicated by the small number of participants in Training actions (1.1.1)¹⁰, with the exception of priority area 2A, 2B and 3A. Nearly full implementation progress is evident under measure M16.

The total area of commitments for measure M10, or analogous measures of the new CAP Strategic Plan for 2024 – 2027 period, increased very slightly (in the hundreds of percent) compared to 2023. A significant decrease was again observed in commitments aimed at grassing of arable land, which saw a 9 % year-on-year decrease in area, or 777 ha in absolute terms. This is mainly due to the fact that the commitments made under the previous RDP programme, which were terminated at the end of 2023, are being replaced by new commitments made under the CAP Strategic Plan to a much lesser extent than under other Agro-environmental-climatic measures (AECM) titles.

There is also a continuing decline in Integrated Fruit Production commitments, which is linked to the overall decline in the area of orchards in the country. On the contrary, the area of AECM commitments focused on integrated production of vegetables and strawberries is significantly higher year-on-year.

In the case of organic farming commitments (measure M11), a slight increase in the total area of commitments was also recorded, mainly due to higher acreage of commitments on permanent grasslands and vineyards. On the contrary, the total area of commitments on arable land slightly decreased, and equally, the area of commitments in orchards also fell for the umpteenth year in a row. Although the dynamics of this decline is slower compared to previous years, the total area of organic farming commitments in orchards is still the lowest since 2017. Both these measures achieve the target values for areas under commitment, which they meet by ca. 107 %.

In the case of measure M15, after a significant decrease in commitments from 2021 and 2022, caused by the impossibility of entering into new commitments from 2021 (while the old ones were terminated),

¹⁰ The situation in 2020 and 2021 was also affected by limiting the possibility of holding events with regard to measures related to COVID-19

a significant increase in committed areas was recorded again after the opening of the new program in 2023. The slight increase continues in 2024.

Evaluation questions assessment

During the first half of 2024, the intensity of the overall RDP contribution to the support of the development of knowledge base, cooperation and innovation, lifelong education and to the empowerment of the relation between research and development has increased.

This increase was caused mainly due to successful and nearly full implementation in the measure M16 Co-operation.

About 20 % of sector workers have already visited the information and training events supported by the program. The total number of participants in training events remains, with the exception of PA 2A, 2B and 3A, only the average (52.2 % at all realized events).

With regard to the implementation of RDP in Operation 4.1.1 Support for investments in agricultural holdings, it can be stated that RDP contributes to the modernization of supported farms. From the evaluation of GVA growth and agriculture output of supported farms, it can be stated that a positive development has been recorded, respectively effect of on the supported entities.

The ongoing implementation of the RDP shows that this program contributes to the entry of young farmers into the agricultural sector. 1 236 young farmers have already been supported under operation 6.1.1 Business start-up aid for young farmers, which represents 4.71 % of all agricultural holdings in the Czech Republic.

Reimbursed projects implemented by food entities (447 unique applicants) under operation 4.2.1 Support for investments in processing /marketing and/or development of agricultural products represent 6.24 % of all food entities in the Czech Republic. This means exceeding the target value of the number of supported enterprises from RDP against all food entities, which is 4.4 %.

RDP interventions have contributed to improving the competitiveness of food businesses to a greater extent than intended. From this perspective, the contribution of RDP to value added investment in agricultural processing can be assessed as beneficial.

Progress in the implementation of interventions, which should contribute to increasing the economic performance of forestry businesses, is evident, thanks to the dynamics in both operations.

The number of businesses supported as part of business diversification is above average and due to the number of registered and committed projects, it can be assumed that the PRV will contribute to the diversification of agricultural activities to the intended extent.

RDP interventions contributed to the production of renewable energy in an annual volume of 1,195 Toe. This amount represents only 0.09 % of total biomass production in the Czech Republic intended for non-

household use. The contribution of RDP to the total production of renewable energy in the Czech Republic is therefore very low.

Long-term monitoring of the results of the M14 measure based on a qualitative assessment of the benefits provided by the beneficiaries constantly proves that the measure enables the improvement of animal welfare. The support from RDP has brought about, for example, lower animal pollution, reduction in aggressive behaviour, improved animal health or lowering the difficulty in giving birth, and ultimately the beneficiaries observe increased animal performance, reduced culling rates or positive effects on milk quality as results of implementing the M14 measure. However, in the last year of data collection it has been observed that in the case of some subjective criteria a slight decrease in positive assessment is provided.

In the priority area 4A Restoration, preservation and increase of biological diversity, agriculture of high natural value and the state of the European landscape, a spatial expression of the degree of interest in individual managements of Agro-environmental-climatic measures (M10) and ecological agriculture (M11) was processed and a comparison was processed with the same analysis processed in 2023. The report repeatedly highlights a negative trend in the area of commitment of these measures in orchards. However, this is mainly due to the rapid decline in the total area of orchards in the Czech Republic as whole.

On the other hand, the report noted that a number of AECM commitments under the extension titles of the Grassland Management sub-measure have reversed the previously negative trends highlighted in previous reports. At the same time, in 2024, a trend of decreasing eligible areas for these titles targeting sensitive areas in relation to biodiversity was recorded. On the contrary, efforts should be devoted to increasing the share of the eligible area of these titles, on which the commitments may be entered into - their potential is still far from exhausting.

Conclusions and suggestions

In the fundamental areas of RDP support, especially in investment measures, in measure M04 particularly, the implementation progress corresponds to the current phase of the program.

It can be stated that the implementation of measures supporting the development and the increase of the competitiveness of agricultural and forestry enterprises has advanced successfully and contributes significantly to the improvement of the microeconomic situation and stability of these enterprises.

Based on the findings of the Autumn Term Evaluation 2024 we suggest the following:

- To assess in detail the reality of achievement the indicators, especially in measure M01 and to perform another reallocation.
- Continue to encourage farmers to enter the AECM extension titles aimed at promoting biodiversity.